

VÁLLALKOZÁS, KULTÚRA, POLGÁROSODÁS Heckenast Gusztáv (1811–1878) emlékkiállítás

Múzeumpedagógiai feladatlap 15–18 éveseknek

A következő feladatokat megoldhatjátok kiscsoportokban, párokban, vagy egyedül is. Egy íróeszközre lesz szükségetek hozzá, és körülbelül 45 percre. A kiállítóteremben sétálva a kiállított tárgyak alapján tudtok majd válaszolni a kérdésekre.

Előzetes feladat:

Válassz magadnak egy párt a csoportból!

Idézzétek fel ismereteiteket a következő korszakokról:

- reformkor
- 1848/49 forradalom és szabadságharc
- Bach-korszak és a kiegyezés előtti évek
- a kiegyezést követő évek

Beszélgessetek arról, hogy mit jelentenek az alábbi szavak. Ezeket a kifejezéseket Heckenast Gusztávról mondták kortársai:

- a magyar könyvkiadás aranyembere
- könyvkereskedő
- nyomdatulajdonos
- mecénás

1. Nézd végig az első folyosó kiadványait!

1.1. A tárlókban Heckenast Gusztáv által elsőként kiadott gyermek- és ifjúsági könyveket látsz. Nevezd meg ezek közül azokat, amelyeket te is olvastál!

.....

.....

1.2. Milyen tankönyveket fedezel fel a tárlókban?

.....

.....

2. Menj be a kiállítóterbe! A bal oldali teremben (ahol a nyomdagép van) kezd el a megtekintést!

2.1. Melyik természeti katasztrófát ábrázolja a nyomdaterem festménye (ha szemben állsz a nyomdagéppel, balra mögötte a sarokban)? Melyik évben történt?

.....

.....

2.2. Kit neveztek az „árvízi hajósnak”? Miért kapta ezt a nevet?

.....

.....

2.3. Keresd meg a festmény alatt lévő tárlóban a Heckenast rokona, Wigand Ottó által kiadott művet. E könyv érdekessége, hogy Wigand Lipcsében adta ki, BUKAREST impresszummal a cenzúra megfélemlítésére, majd titkos csatornákon keresztül csempészték be a példányokat az országba, mint tiltott könyvet. Heckenast is részt vett a terjesztésében. Mi a mű címe?

.....

2.4. Heckenast Gusztávot is nagy kár érte az árvízben. Nézd meg a következő tárolókat, és írd ide azt a 3 dolgot, ami segített neki átvészelni ezt a nehéz időszakot!

.....

.....

2.5. Landerer és Heckenast társulása nagy ellenállást váltott ki a pesti könyves cégek körében. Vajon miért? Keresd a tárolókban erről szóló dokumentumokat!

.....

.....

2.6. Nézd meg a nyomdagép mögötti jobb oldali tárolókat! Mely újság megjelenetése fűződik a Landerer–Heckenast társas céghez?

.....

2.7. Keresd a tárlóban a cenzor által írt megjegyzéseket. Mit jelentett ez ebben a korszakban?

.....

.....

2.8. Ki volt a lap főszerkesztője 1844-ig? .....

2.9. Ki volt a lap főszerkesztője 1848-ban? .....

2.10. Nézd meg a nyomdagépet a terem közepén! Ilyen és ehhez hasonló gépekkel dolgoztak a nyomdában. Mi a neve és miért?

.....

.....

2.11. Párosítsd a nyomdai munkafolyamatokat a kiállításon látható tárgyak képeivel:

- a. betűöntés
- b. betűöntés
- c. festékezés
- d. szedés
- e. szedés
- f. nyomtatás

2.12. Állítsd sorszámozással helyes sorrendbe a munkafolyamatot!

... szedés   ... betűöntés   ... nyomtatás   ... festékezés

2.13. Hogyan lehetett képeket sokszorosítani ebben az időben?
Gondolkozz, majd olvasd el az alábbi szöveget:

A litográfia technológiájáról: A litográfia az olajos, zsíros anyagok és a víz kölcsönös tasztításának elvén alapul. Egy simára csiszolt porózus kőlapra, többnyire mészkőlapra speciális, koromból és zsírból készült litográfiai krétával rajzolnak. Ez a kőrajz. A kőlapot megnedvesítik, majd olajos nyomdafestéket raknak rá, ami a rajz vonalain megtapad, a kőlap nedves részein viszont nem, így az odakerült festék egyszerűen eltávolítható. A nyomtatásra szánt papírlapot a kőlapra helyezik, majd hozzápréselik. A nagy nyomásra az olajos részek átadják a festéket, így jön létre a litográfia. A többszínű nyomathoz több kőlap szükséges. Ez esetben minden szín külön kőlapot kap, és ügyelni kell rá, hogy a lapot pontosan helyezték el, hogy a kontúrok illeszkedjenek.

2.14. Keress a kiállítóteremben ilyen mészkőlapokat! Milyen ábrázolásokat látsz rajtuk?
Jegyezz fel néhányat!

.....

.....

2.15. Barabás Miklós a 1848. március 15-i eseményeket ábrázoló képén Jókai a fő alak. Hol áll éppen?
(A festménymásolat a nyomdagéptől jobbra látható a kiállítás első termében.)

.....

2.16. Nézd meg a nyomdával szemben lévő jobb oldali tárolókat! Melyik röpiratot sokszorosították a Columbia sajtón 1848. március 15-én?

.....

2.17. Milyen sajtón sokszorosították Petőfi Sándor *Nemzeti dal* című versét?

.....

2.18. Olvasd el Petőfi megjegyzését (amit később kitörölt)! Hol szavalta el 1848. március 15-én a verset?

.....

2.19. 1848 májusában új bankjegynyomdát állítottak fel. Ki volt a megbízó, és kit bízott meg?

.....

2.20. Hogy nevezik az új bankjegyeket?

.....

2.21. Miből és milyen technológiával készültek az új bankjegyek?

.....

3. Menj át a középső terembe! Itt Heckenast kiadványairól lesz szó.

3.1. Az összekötőajtón belépve, a bal oldali falon nézd meg a táblázatokat, és értelmezd őket!

3.2. Mely témakörben jelentetett meg legtöbb kiadványt Heckenast?

.....

3.3. Hány nyelven jelentek meg kiadványai?

.....

3.4. Melyik nyelven jelent meg a legtöbb kiadványa?

.....

3.5. Keresd a tanulmányaidból ismert írókat vagy műveket a kiállítóterben, akiket, ill. akiknek műveit Heckenast adta ki! Párosítsd az írók, az alkotók portréit a műveikhez, amiket feljegyeztél!

.....

.....

.....

.....

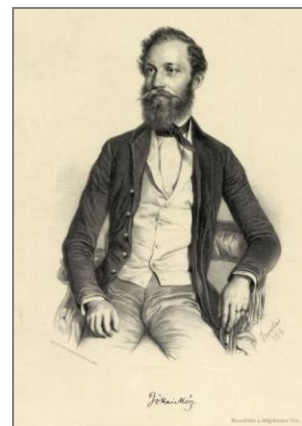
.....

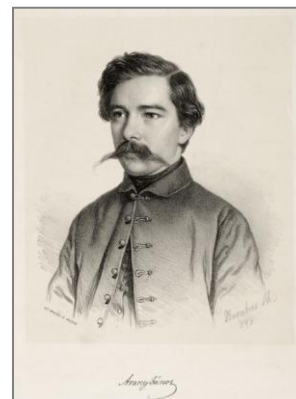
.....

.....

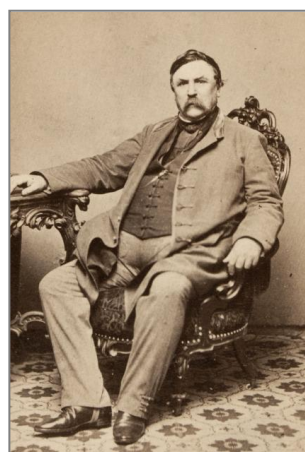
.....

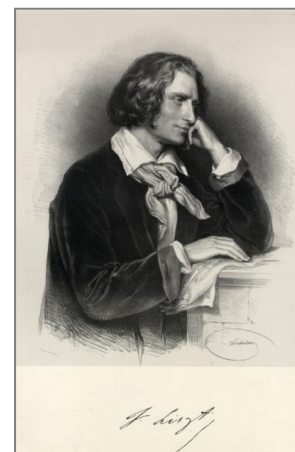
.....

4. Az összekötőajtón belépve jobbra egy kis szerkesztőséget rendeztünk be.

4.1. Nézd meg az asztalon látható képet, és írd ide, hogy nevezik ezt a képrögzítési eljárást? Ez volt a mai értelemben vett fénykép elődje. Petőfiről is ezzel a módszerrel készült ez a kép.

.....

.....

.....

5. Menj át a harmadik terembe! Itt Heckenast pilismaróti villáját idézzük meg.

A tehetős pesti polgárok, értelmiségiek életmódjához hozzátartozott, hogy a nyarakat a városon kívül töltötték. Heckenast a Dunakanyar festői kis helységében, Pilismaróton építtetett villát családja számára. A kiállítóterem berendezése a villa szalonjának hangulatát idézi.

5.1. Nézz körül a kiállítóteremben, és képzelj el a látottak alapján, hogy mik voltak Heckenastnak és barátainak kedvelt szórakozásai? Ki tervezte a villa épületét?

.....

5.2. Mely történelmi alakokat fedezed fel a festményeken?

.....

5.3. Keress egy plakátot a teremben, amely Heckenast új kereskedelmi vállalkozásáról ad hírt! Mi ez a vállalkozás?

.....

5.4. Milyen nyomdatechnológiával készülhetett a plakát?

.....

6. Menj ki a folyosóra!

6.1. Mire szolgált a jobbra látható gép?

.....

6.2. Milyen sajtótermékek kapcsolódtak Heckenast nevéhez?

.....

.....

.....